

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

MINISTER

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 04

F: 01 369 78 29

E: gp.mddsz@gov.si

www.gov.si

Otroški parlament

Zveza prijateljev mladine Slovenije

Številka: 900-12/2025-2611-4

Datum: 14. 3. 2025

Zadeva: Memorandum otrok o izzivih na področju duševnega zdravja otrok in mladih »Duševno zdravje otrok in mladih«.

Spoštovani,

na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti smo prejeli Memorandum otrok o izzivih na področju duševnega zdravja otrok in mladih »*Duševno zdravje otrok in mladih*« (v nadaljevanju: Memorandum). S sodelavkami in sodelavci smo ga pozorno in z zanimanjem prebrali, saj je za nas pomembno, kako otroci razmišljate in kaj lahko na ministrstvu naredimo, da soustvarjamo boljši svet.

Strinjam se z vami, da je duševno zdravje področje, o katerem moramo čim več govoriti, da ga bomo detabuizirali tudi med odraslimi. Predlogi za izboljšave, ki ste jih v Memorandumu zapisali, se neposredno ne nanašajo na področja delovanja našega ministrstva. Vendar pa se na ministrstvu ukvarjamo tudi z družinsko politiko, zato smo v Memorandumu našli tudi vsebine, ki so povezane z našim področjem dela.

Med predloge za izboljšave ste tako zapisali, da bi bilo treba uvesti šole za starše in strukturiranje prostega časa staršev, ki bi ga morali obvezno preživeti z otrokom. Želite si, da bi bili starši razumnejši, česar bi se lahko naučili na delavnicah, na izobraževanjih pa naj starši pridobijo znanja o duševnem zdravju in o tehnologijah ter socialnih omrežjih.

Družina in okolica sta, kot tudi sami ugotavljate, pomemben dejavnik duševnega zdravja otrok. Na ministrstvu se trudimo pomagati staršem, da bodo čim bolje opravljali svojo starševsko vlogo. V zadnjih letih smo sprejeli veliko ukrepov za to, da bodo lažje usklajevali svoje službene in družinske obveznosti. Nedavno smo izvedli tudi kampanjo, ki očete spodbuja, da bi enakovredno prevzemali družinske obveznosti.

Veliko se posvečamo vprašanju nasilja v družini, saj povzroča odraščanje v nasilju nekaterim otrokom med nami daljnosežne posledice na otrokov razvoj. Financiramo programe organizacij, ki se borijo proti nasilju, skrbimo za usposabljanje strokovnih delavk in delavcev, ki delajo z žrtvami in povzročitelji nasilja. Naš cilj je, da je vsakršno nasilje čim hitreje odkrito in da se naše službe nanj ustrezno odzovejo.

Prav tako pripravljamo in financiramo organizacije, ki nudijo pomoč odvisnikom od alkohola in prepovedanih drog ter tudi za pomoč ob nekemičnih odvisnostih. Med njimi je tudi veliko staršev in otrok.

Po celotnem območju Slovenije smo organizirali mrežo centrov za družine in večgeneracijskih centrov, ki brezplačno ponujajo najrazličnejša predavanja in delavnice za starše. Podrobnejši opis najdete v priloženem dokumentu. Rad bi poudaril, da so vsi programi, financirani s strani MDDSZ, brezplačni. Vanje se lahko vključi vsakdo, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje in družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Konec leta se izteka Program za otroke 2020-2025 in kmalu bomo v sodelovanju z drugimi ministrstvi začeli pripravljati novega. Otroci boste tudi tokrat vabljeni k sodelovanju pri pripravi programa.

Kot minister sem se udeležil zadnjih dveh zasedanj Otroškega parlamenta in z zanimanjem sem poslušal stališča parlamentark in parlamentarcev o duševnem zdravju. Lani sem v pogovoru poudaril pomen medsebojne pomoči, kadar opazimo, da se kdo med prijatelji, sošolci ali drugimi osebami iz okolice najde v duševni stiski.

Še vedno pa verjamem v pomen preventivnega delovanja, kar je bil eden od zaključkov 33. nacionalnega Otroškega parlamenta pred dvema letoma. Takrat smo prišli do skupnega spoznanja, da največ naredimo za svoje duševno zdravje in duševno zdravje drugih na način, da se vsak od nas potruži, da okrog sebe ustvarja prijetno okolje, da smo dobri prijatelji in pomagamo tistim, ki se znajdejo v stiski.

Zahvaljujem se vam za vabilo na letošnji, 35. nacionalni Otroški parlament, ki se ga bom z veseljem udeležil.

Lep pozdrav,

Luka Mesec
minister

Memorandum otrok in izzivih na področju duševnega zdravja otrok in mladih

DUŠEVNO ZDRAVJE OTROK IN MLADIH

Dejavnikov tveganja za razvoj duševnih motenj pri otrocih in mladostnikih je veliko, od bioloških (genetskih), psiholoških in psihosocialnih (mednje spada tudi skrb za lastno zdravje, zadovoljstvo z lastnim življenjem, trpinčenje, uporaba psihoaktivnih substanc). 50 % motenj v duševnem zdravju se razvije do 14. leta starosti, zato so ukrepi v okviru preventivnih dejavnosti, zgodnje odkrivanje in zdravljenje bolezni in razvojnih težav ključnega pomena za preprečevanje duševnih bolezni v odrasli dobi oziroma ustreznega delovanja in celovitega razvoja otrok in mladostnikov. Skladno s tem je pomembno povečevanje in krepitev virov strokovne pomoči na tem omenjenem področju.

Številni podatki in raziskave ter praksa kažejo na naraščanje števila otrok in mladostnikov s težavami v duševnem zdravju, trend naraščanja pa se je v obdobju pandemije še zaostрил. Otroci so ranljiva skupina prebivalstva, zato mora država zanje še posebno poskrbeti in ob tem zagotoviti enake možnosti za vse otroke ne glede na njihove osebne okoliščine. Pravica vsakega otroka je varno okolje, ki mu zagotavlja uresničevanje danosti in uživanje pravic ter tudi sprejemanje odgovornosti. Prav tako je pravica vsakega otroka, da je slišan in vključen v odločanje o vprašanih, ki se nanašajo nanj. Ob tem ne smemo pozabiti, da so v družbi tudi socialno izključene skupine otrok, ki so še posebej ranljivi: mednje sodijo otroci iz socialno in finančno prikrajšanega okolja, otroci, prikrajšani za primerno družinsko okolje, otroci v postopkih, mladoletne žrtve nasilja, otroci s posebnimi potrebami, otroci etničnih skupnosti, otroci begunci, otroci brez spremstva idr. Skladno z zapisanim je nujno treba krepiti vire laične in strokovne pomoči na navedenih področjih.

V povezavi z **Memorandumom otrok in izzivih na področju duševnega zdravja otrok in mladih** spodaj navajamo nekaj aktivnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), ki poglobljuje vplivajo tako na zagotavljanje pozitivnega duševnega zdravja otrok in mladostnikov kot tudi pomoč in podporo v različnih stiskah, s katerimi se otroci soočajo v današnjem času.

1) **Centri za družine** predstavljajo prostor druženja različnih generacij, prostor za kakovostno krepitev socialnih vlog posameznika, podporo pri lažjem usklajevanju družinskega in poklicnega življenja, izboljšanju medsebojnih odnosov ter starševskih kompetenc in prostor za izmenjavo dobrih praks ter pozitivnih izkušenj. **Delujejo preventivno** in izvajajo izobraževalne delavnice, pogovore in predavanja za družine, predstavljajo osrednji prostor v lokalnem okolju in so namenjeni druženju oziroma zagotavljanju potreb različnih oblik družin v vseh življenjskih obdobjih. Cilj izvajanja vsebin je otrokom, mladostnicam oziroma mladostnikom ponuditi raznovrstne možnosti učenja za njihov celostni razvoj ter pridobivanje ustreznih socialnih veščin in kompetenc za obvladovanje čustev, pozitivne samopodobe ter konstruktivnega reševanja raznovrstnih problemov, njihove starše pa opolnomočiti za pozitivno starševstvo, s pomočjo katerega bodo pomembno vplivali na kakovost družinskega življenja in konstruktivno reševanje medosebnih konfliktov. Ker se učinki preventivnih aktivnosti kažejo na dolgi rok, ob tem pa velja posebej poudariti, da pozitivno duševno zdravje in vzpostavitev zdravega okolja za naše otroke in mladostnike predstavlja pomemben varovalni dejavnik zdravega razvoja tako za otroke, mladostnike, kot družbo v 11 ih centrih za družine zagotavljajo:

- prostor za neformalno druženje,
- izobraževalne in praktične delavnice na temo razvijanja pozitivnega starševstva,
- izvajanje počitniških aktivnosti za otroke in organizirane delavnice za otroke oziroma mladostnike,
- svetovanje z namenom izboljšanja sposobnosti obvladovanja čustev, gradnje pozitivne samopodobe, učenje reševanja raznovrstnih problemov, ipd

V pripravi je tudi nov Javni razpis, ki bo v obdobju šolskih počitnic v letu 2025 zagotovil aktivnosti kakovostnega preživljanja prostega časa otrok z namenom lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja.

2) V okviru socialnovarstvenih programov MDDSZ sofinancira programe, namenjene otrokom in mladostnikom, ki so prikrajšani za primerno družinsko življenje in mladostniki s težavami v odraščanju: programi vključujejo dnevne centre za otroke in mladostnike s terenskim delom in dnevne centre za otroke in mladostnike s terenskim delom, ki vključujejo tudi svetovanje in skupnostno svetovalno delo. Glavni cilji programov so krepiti socialno vključenost in krepitev socialne mreže otrok in mladostnikov, nudenje podpore pri aktivnem reševanju različnih stisk in težav, krepitev socialnih kompetenc, kvalitetno preživljanje prostega časa, izboljšanje učnih navad in odnosa do šolskih obveznosti, nekateri programi nudijo tudi psihosocialno svetovanje otrokom in mladostnikom. V navedene programe se vključujejo otroci iz manj spodbudnih okolij, s težavami v odraščanju, s težavami v družinskih odnosih (nasilje, zasvojenosti...), z učnimi težavami. V skupnostne akcije se lahko vključujejo tudi otroci s posebnimi potrebami in drugi otroci in mladostniki s težavami v družini ali skupnosti.

3) 16-ih večgeneracijskih centrov izvaja vsebine, namenjene otrokom in mladostnikom, kot so: učenje slovenščine za tujce, vsebine namenjene krepitvi starševskih kompetenc, ki imajo neposreden vpliv na zdrav razvoj otrok in mladostnikov, vsebine preprečevanja nasilja v družini in medvrstniškega nasilja, izvajanje aktivnosti za otroke (praktične in prostočasne delavnice, počitniško varstvo), učno pomoč za otroke in mladostnike, pogovorne skupine za preprečevanje slabega duševnega zdravja, vsebine namenjene integraciji migrantov in beguncev ter njihovih družin, vsebine namenjene vključenosti romski družin, predvsem žensk in otrok, vsebine namenjene lažjemu vključevanju osebam s posebnimi potrebami, še zlasti otrokom in mladim.